

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

60-2

100 Státní archeologický ústav 100 let moderní archeologie v českých zemích

BRNO 2019

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 60
Volume 60

Číslo 2
Issue 2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Lumír Poláček

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Rudolf Procházka, Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Hedvika Břínková, Zdenka Kosarová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová,
Zuzana Loskotová, Ladislav Nejman, Zdeňka Pavková, Rudolf Procházka,
Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela, Šimon Ungerman

Technická redakce, sazba
Executive Editors, Typography

Azu design, s. r. o.

Software
Software

Adobe InDesign CC

Fotografie na obálce
Cover Photography

Litovel, Masarykova ulice. Keramická plastika koníčka (obr. 67, str. 282).
Litovel, Masarykova Street. Ceramic sculpture of a horse (Fig. 67, Pg. 282).

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Čechyňská 363/19
602 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@arub.cz
Internet: <http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html>

Tisk
Print

Azu design, s. r. o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250 (Print)
ISSN 2571-0605 (Online)
MK ČR E 18648
Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2019
Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Časopis je uveden v citační databázi SCOPUS a na seznamu vědeckých časopisů ERIH PLUS.
Copyright ©2019 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., and the authors.

výkopu dokumentován a ověřován jeden narušený archeologický objekt (zásobní jáma), který ze své výplně poskytl velice skromný soubor keramického materiálu, jenž tuto situaci datuje nejspíše do raného středověku (na jednom z fragmentů se nachází náznak obvodové rýhy/vlnice). Je třeba konstatovat, že se jednalo o jednu z mála stavebních akcí v rámci katastru obce Břest, která byla odborně dozorována. Místo výzkumu se nachází nedaleko centra obce a je možné, že souvisí s původním osídlením lokality z doby, kdy obec jako taková nebyla ještě plně konstituována.

Adam Fojtík, Miroslav Popelka

Resumé

Břest (Kroměříž District), Playground, cadastral parcel nr. 386/1. A linear trench for utility networks installations breached a storage pit with pottery shards dated to the early Middle Ages. It was documented during a rescue excavation.

BŘEZINA (K. Ú. BŘEZINA U KŘTIN, OKR. BRNO-VEŇKOV)

Intravilán, parc. č. 50, 320, 210/4, 210/7-8, 313/16. Raný novověk. Vesnice. Záchraný výzkum.

Během tříleté akce „Březina průtah“ (2016–2018), při níž proběhla kompletní rekonstrukce vozovky a inženýrských sítí v obci Březina u Křtin, se podařilo podchytit hlavně prostor, který byl od středověku využíván jako hlavní komunikace v původně dvou obcích Proseč a Březina. V části Proseč, kde se od 17. století nacházel hospodářský dvůr zábrdovického kláštera, byla v několika prohlubních s kamennými substrukcemi doložena nejen zaniklá suterénní stavba zasahující původně zčásti až do ulice (před domy č. p. 194 a 109), ale zejména historická kámenem štetovaná a dlážděná komunikace, která dnes navazuje na současnou cestu z Bukoviny (u domů č. p. 161, 176). Tu bylo možné sledovat až k místu, kde stávala původní budova obecního úřadu (u č. p. 1). V odkrytých výkopech kolem bývalého prosečského dvora sledovány na několika profilech (u č. p. 146, 149) do červena vypálené půdní horizonty, snad související s historickým požárem obce v roce 1901, kdy vyhořela v Březině a Proseči řada domů po zapálení usedlosti č. p. 24 Dominika Kocmana. Část silničních navážek takto zbarvených může ale rovněž souviset s odpady nedaleké vápenky Hlubna Březina, která mohla využívat přepaly a nedopaly z výroby vápna a cihel na silničářské účely. Z pozdně-historických stavebních aktivit lze zmínit novověkou vápennou jámu zachycenou stavbou před pomníkem padlých proti domu č. p. 21. Zajímavým nálezem je rovněž dosud neznámý povrchový výchoz devonských vápenců před domem

č. p. 400, kde byla při výstavbě RD v roce 2008 částečně prozkoumána menší selská vápená pec, snad z přelomu 18. a 19. století (Geislerová, Parma ed. 2013, 222–223). Na další možný výskyt vápenických objektů přímo v dnešní obci (u křižovatky na Křtině), upozornil nález dalšího vápencového zdroje před domem č. p. 66; snad šlo jen o mělké jámové lomy. V současnosti se zdá, že jihozápadní část Březiny je z hlediska stavebního vývoje mladší než úsek od křižovatky po bývalý dvůr Proseč. V úseku mezi bývalou kovárnou, Polákovým hostincem a zbořenou budovou OÚ (dnes č. p. 39 – 25 – 1), se nacházejí pod silnicí pozůstatky návesní stoky, popř. zbytky původního koryta potoka, který byl sveden v roce 1928 do kamenem vyzděné štoly upraveného směru. Historická kanálová štola byla během nové rekonstrukce kanalizace z větší části stržena, přemístěna a nahrazena moderním potrubím.

Petr Kos

Literatura

Geislerová, K., Parma, D. (eds.) 2013: *Výzkumy – Ausgrabungen 2005–2010*. Brno: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Resumé

Březina (Kat. Březina u Křtin, Bez. Brno-venkov). Innenbereich des Gemeinde. Frühe Neuzeit. Dorf. Rettungsgrabung.

BŘEZOLUPY (OKR. UHERSKÉ HRADIŠTĚ)

Zámek Březolupy. Novověk. Zámek. Záchraný výzkum.

V souvislosti s terénními úpravami a předlážděním nádvoří zámku v Březolupě proběhl v roce 2018 sondážní archeologický výzkum. Cílem výzkumu bylo zdokumentovat stratigrafii nadložních vrstev a ověřit hloubku základových konstrukcí nejstarší části zámku (Eliáš 1988). Kromě situací souvisejících se stavbou a fungováním areálu panského sídla byla zachycena taktéž vrstva s nálezy kultury s lineární keramikou (viz *Přehled výzkumů* 60(1)).

V rámci výzkumu byly vytyčeny celkem 3 sondy; první byla umístěna v SV rohu zámeckého nádvoří (obr. 38), další dvě se nacházely v prostoru sklepa. Na nádvoří byla zjištěna poměrně mocná vrstva recentních vyrovnávek terénu, bohatých na zbytky různých sutí. Pod nimi se útržkovitě dochovaly zbytky vrstev novověkého stáří souvisejících s fungováním feudálního sídla v průběhu 17.–19. století.

Dalším důležitým poznatkem, který výzkum přinesl, bylo odkrytí základového kamenného zdiva původní věžovité stavby, která byla součástí renesanční tvrze ještě před výstavbou barokního zámku. Toto zdivo se podařilo odkrýt v severním profilu sondy v prostoru nádvoří. Podle totožného charakteru zdiva a blízké hodnoty nivelace založení k němu náleží i další relikty zdi zdokumentované ve sklepních prostorech. Lze předpokládat, že toto zdivo mohlo představovat prozatím nejstarší stavební fázi objektu s obdélným půdorysem a rozměry 10 × 6,8 m. Existence tvrze je uváděna v písemných pramenech od 2. poloviny 14. století, v rámci výzkumu ovšem nebyly zachyceny žádné situace s nálezy z pozdního středověku. Realizovaný sondážní výzkum tak předkládá nové otázky související se stavebním vývojem zámku. Jejich zodpovězení by ovšem vyžadovalo realizaci rozsáhlejších sondážních prací.

Tomáš Chrástek, Jaroslav Bartík

Literatura

Eliáš, J. O. 1988: *Zámek Březolupy. Stavebně-historický průzkum.* Státní ústav pro rekonstrukce památkových měst a objektů Praha, středisko 11, Brno. Strojopis. Uloženo: Archiv Archaia Brno z. ú.

Resumé

Březolupy (Uherské Hradiště District). Castle. Modern Ages. Rescue excavation.

Obr. 38. Březolupy (okres Uherské Hradiště). Pohled na sondu 1 situovanou v rohu nádvoří.

Fig. 38. Březolupy (Uherské Hradiště District). View on the test pit 1 situated in the courtyard corner.

BUČOVICE (OKR. VYŠKOV)

Zámek 1, parc. č. 550/2 (akce A034/2018). Vrcholný středověk, novověk. Město, tvrz, zámek. Záchraný výzkum.

V areálu NKP zámek Bučovice provedla Archaia Brno z. ú. v roce 2018 záchraný výzkum při úpravě povrchů kolem budovy Lesů ČR. Výzkum se historických terénů a konstrukcí dotkl pouze okrajově. Přispěla k tomu sondáž z roku 2016, která měla ověřit právě výškové úrovně tak, aby následná rekonstrukce co nejméně zasáhla archeologické terény (Dejmal, Grünseisen 2017, 207–208). V samotné uličce mezi zámekem a budovou Lesů ČR se podařilo zachytit jímku s betonovým stropem, který je však patrně mladší. Jímka může souviset s toaletou, která se nachází v patře zámku a pochází z 19. století. Jde o jednu z nejstarších dochovaných moderních toalet na našich zámcích. Na fasádě zámku se podařilo zjistit, že je po celé délce skryvky patrná ozdobná cihelná bosáž zdiva. Ta je částečně opravená a ve spodnějších partiích má charakter římsy. Původní terén v době výstavby bosáže byl tedy níže a na základě sondy S04 z roku 2016 předpokládáme, že částečně korespondoval s terénem v parku.

V jižní části parkoviště se podařilo zachytit intaktně dochovanou vrstvu z 16. či 17. století. Její povrch se nacházel na úrovni 217,35 m n. m. Od této hloubky je v této části zámku nutno do budoucna počítat s mimořádně dobře zachovanými archeologickými situacemi.

Historické konstrukce byly nalezeny i v severovýchodním rohu parkoviště. Zde byla odkryta zdiva, která souvisejí s konstrukcí vstupu (schody a veranda) do severovýchodní zbořené budovy. Kromě zdiv se podařilo zachytit drobný vynášecí pas, který nejspíše kryje blíže nezkoumané potrubí, vedoucí ve směru sever-jih. Datace konstrukce je nejasná, ale obecně ji lze klást do 19. století (Dejmal, Šimík 2019).

Sondy z roku 2016 umožnily již v rámci předprojektové přípravy zajistit, aby zásahy do zachovaných archeologických terénů při rekonstrukci v roce 2018 byly co nejmenší.

Miroslav Dejmal, Jakub Šimík

Literatura

Dejmal, M., Grünseisen, J. 2017: Bučovice (okr. Vyškov). *Přehled výzkumů* 58(2), 207–208.

Dejmal, M., Šimík, J. 2019: *A034/2018 Bučovice – nádvoří – Lesy ČR.* Rkp. nálezové zprávy z akce č. A034/2018. Uloženo: Archiv Archaia Brno z. ú.